

Integrációs folyamatok a magyar-szlovák határ mentén

XX. MRTT Vándorgyűlés

Nemzeti Közszolgálati Egyetem

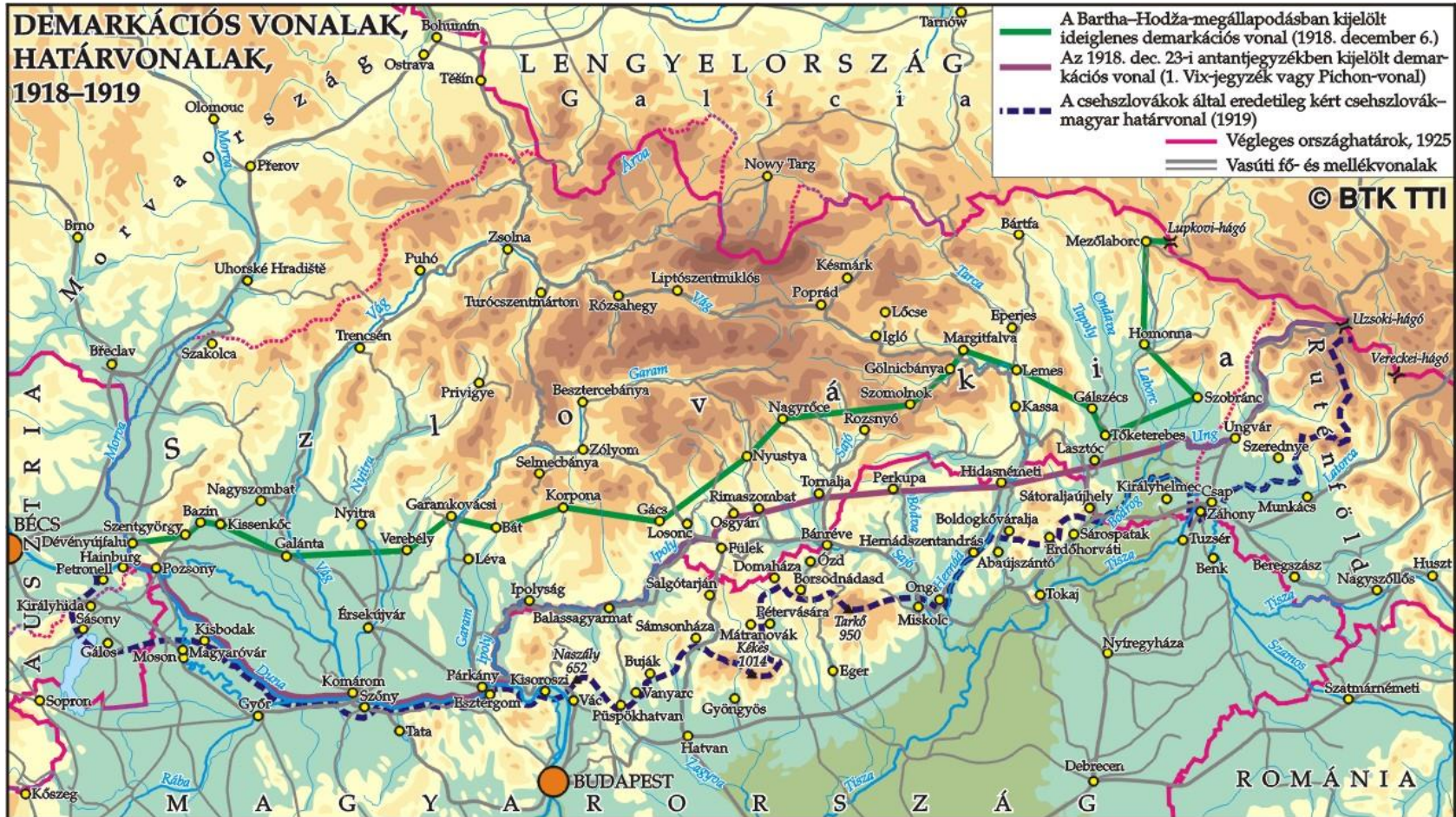
2022. október 7.

Ocskay Gyula, NKE-CESCI HEK

- Történeti előzmények
- Integrációs tényezők
- Integrációs jelenségek

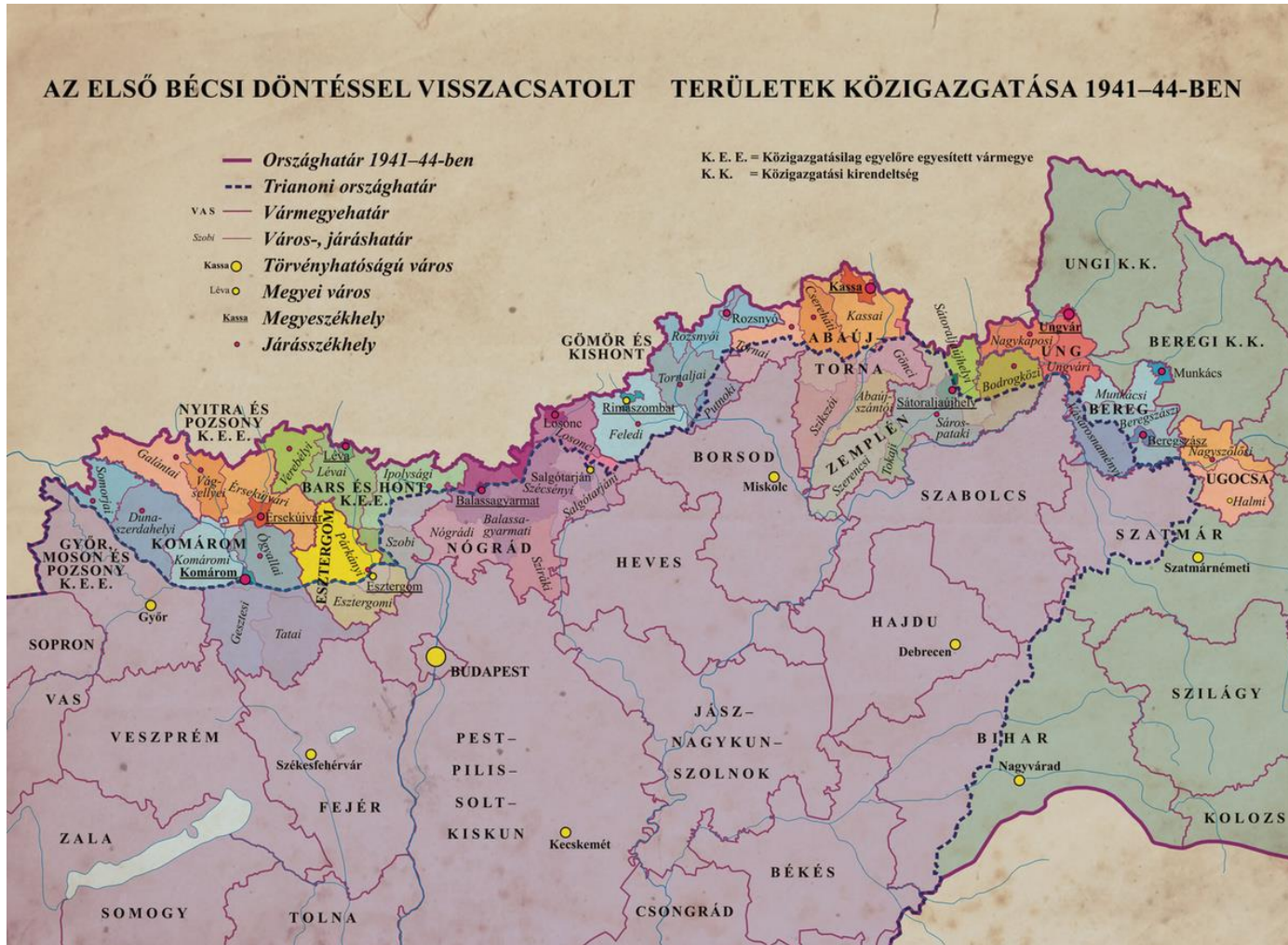
Történelmi előzmények

A magyar-szlovák határ keletkezéstörténete

Történelmi előzmények

A magyar-szlovák határ keletkezéstörténete

A magyar-szlovák határ keletkezéstörténete

- Delimitáció (1920) és demarkáció (1925): Csehszlovák-Magyar Határmegállapító Bizottság
- 1938: Müncheneri Egyezmény (12 000 km² és több mint 1 millió lakos)
- 1947: a pozsonyi hídfő
- 1953-2018 (2022): folyószabályozások nyomán hatályosult határkiigazítások
- 1990-1997: a bős-nagymarosi vita
- 1993/1995: magyar-szlovák alapszerződés

<https://veritasintezet.hu/storage/files/kiadvanyok/fuzetek/vf8HolloiGaborAPozsonyiHidfo.pdf>

Romsics Ignác: Az 1947-es párizsi békeszerződés. Budapest, Osiris, 2006. 213.

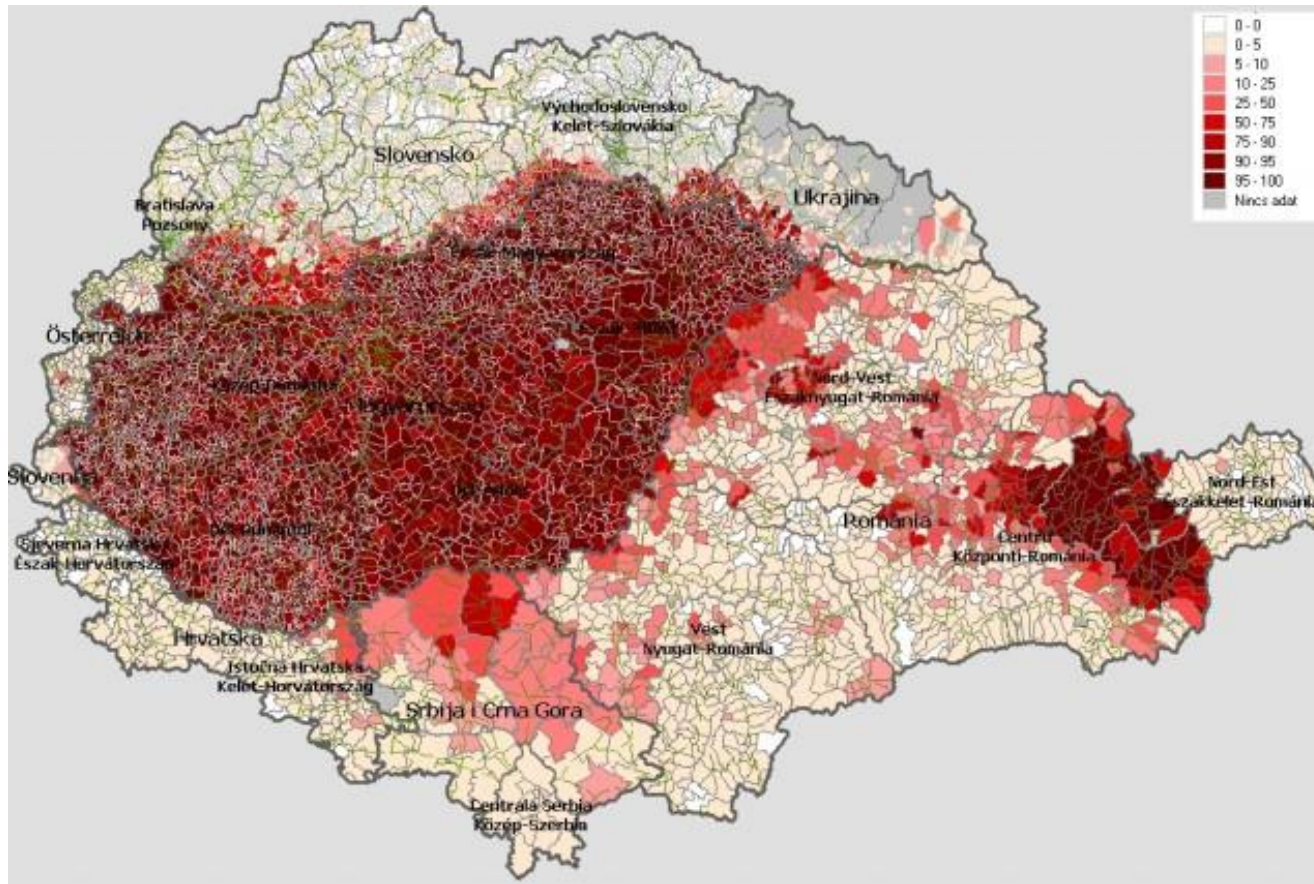
A határhúzás következményei

- Szervesült kis-, közép- és nagytáji együttműködések (vásárvonalak, közlekedési útvonalak, településszerkezet, gazdasági egymásra utaltságok stb.) megszakadása (funkcionális térségek)

A határhúzás következményei

- Hosszú időre konzervált interetnikus feszültségek, az együttműködést megbénító gyanakvás és frusztráció
- A határtérségek széttartó fejlesztése

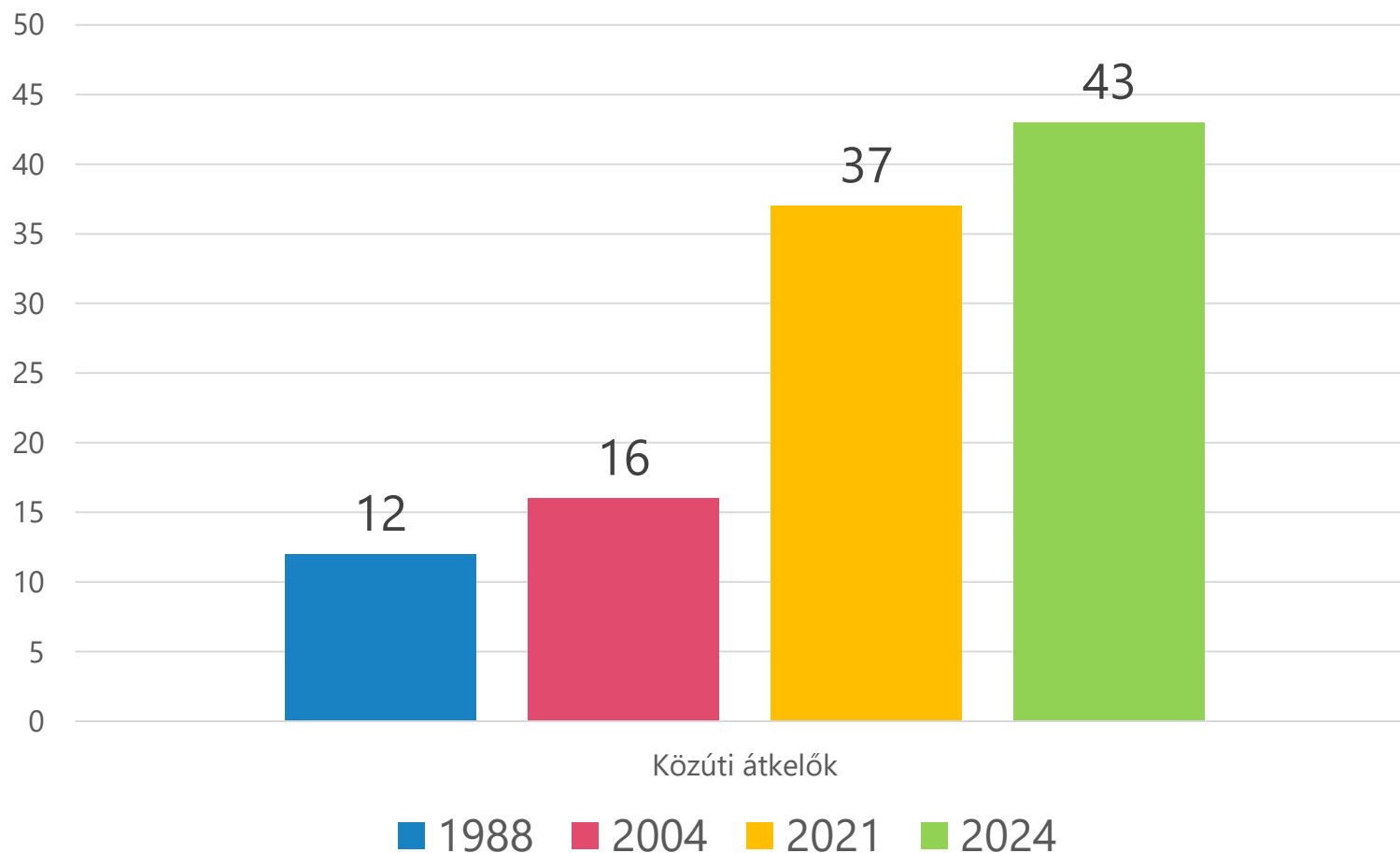

- Integrációs tényezők

A határ fizikai átjárhatósága

Közúti határátkelők száma

Integrációs tényezők

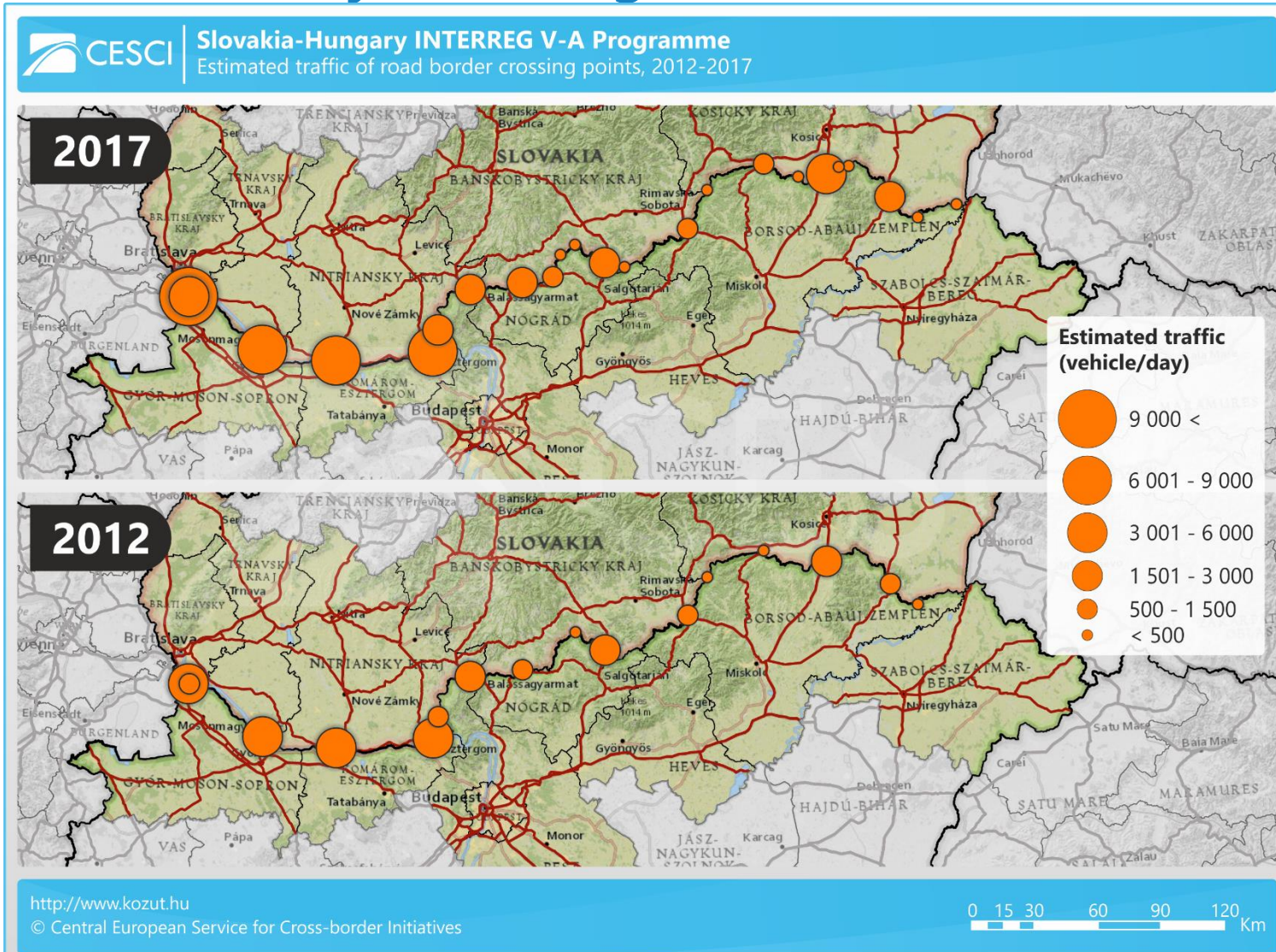
A határ fizikai átjárhatósága

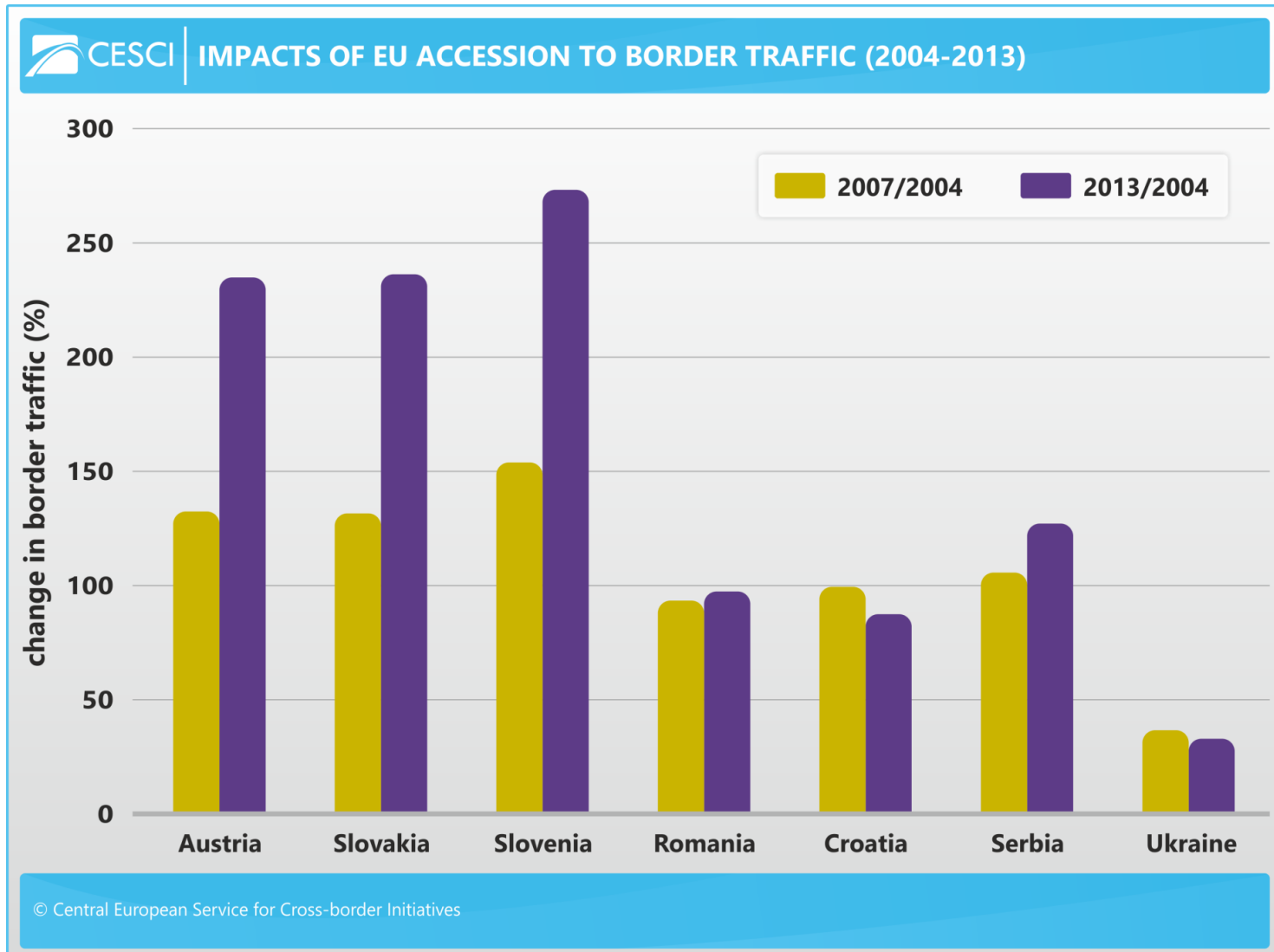
Gerilla hídépítészet az Ipolyon (Órhalom / Ipolyvarbó (Vrbovka))

Integrációs tényezők

A határ fizikai átjárhatósága

A határ fizikai átjárhatósága

A határ adminisztratív átjárhatósága

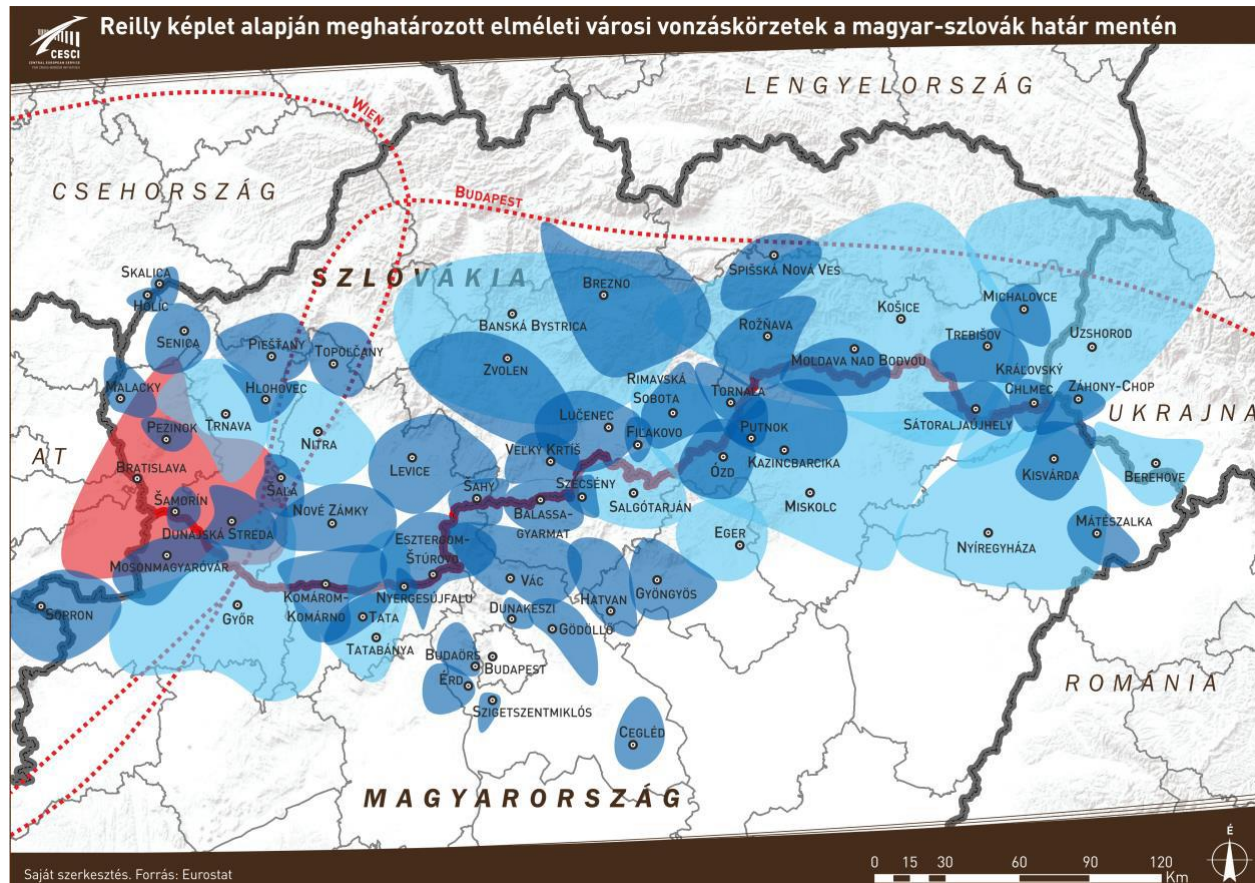
- 1950-ig: a kettős birtokosság intézménye
- 1948-tól: a határ menti mobilitás adminisztratív korlátozása
- 1962: kishatárforgalmi egyezmény (15 majd 20 km)
- 1972: az utazás joga állampolgári jog (vörös útlevel, 30 nap)
- 1981: szigorú vámellenőrzés bevezetése
- 1988: a világútlevel bevezetése (kék útlevel)
- 2004. május 1.: EU-s csatlakozás, kohéziós politika, európai területi együttműködés (ETE) szakpolitikai rendszere
- 2006. május 10.: turisztikai határátlépés engedélyezése 45 ponton
- 2007. december 21.: schengeni övezeti csatlakozás

Geopolitikai fejlemények

- 1989/90: áttérés a demokratikus, piaci alapú berendezkedésre, a Varsói Szerződés felbomlása
- 1991: Visegrádi Találkozó
- 1993: Szlovákia önállósága (Komáromi Nagygyűlés, nacionalista diskurzus, Vladimír Mečiar kormánya)
- 1995. márc. 19.: Alapszerződés (Párizs)
- 1998: euro-atlanti fordulat Szlovákiában (MKP)
- 1999: NATO-csatlakozás
- 2004: uniós csatlakozás
- 2009: szlovák euróövezeti csatlakozás
- 2015: migrációs válság
- 2020: Covid-válság
- 2022: ukrajnai háború

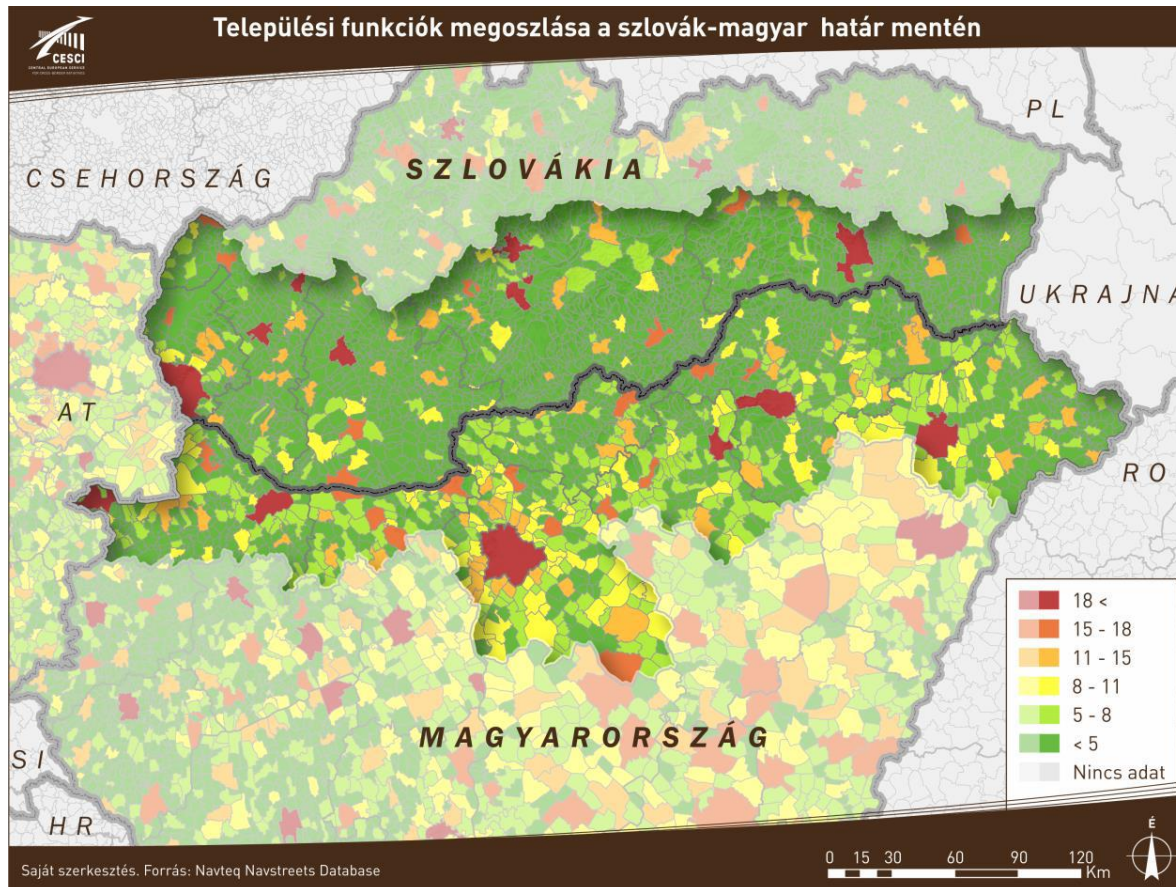
Kohéziót befolyásoló adottságok

- Etnikai / kulturális / történelmi összetartozás
- Komplementer településszerkezet, funkcionális vonzáskörzetek

Kohéziót befolyásoló adottságok

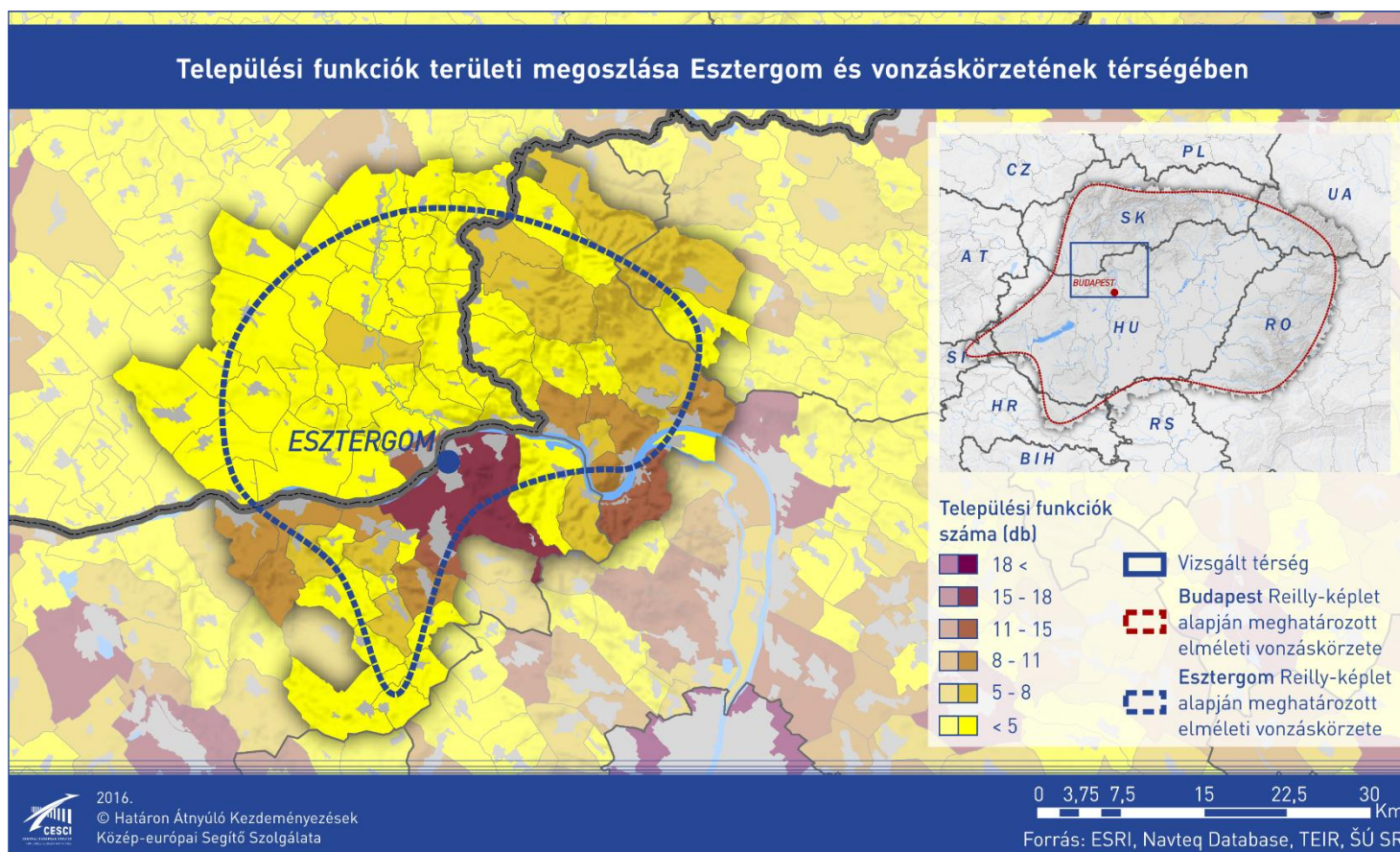
- Etnikai / kulturális / történelmi összetartozás
- Komplementer településszerkezet, funkcionális vonzáskörzetek

Kohéziót befolyásoló adottságok

- Etnikai / kulturális / történelmi összetartozás
- Komplementer településszerkezet, funkcionális vonzaskörzetek

Kohéziót befolyásoló adottságok

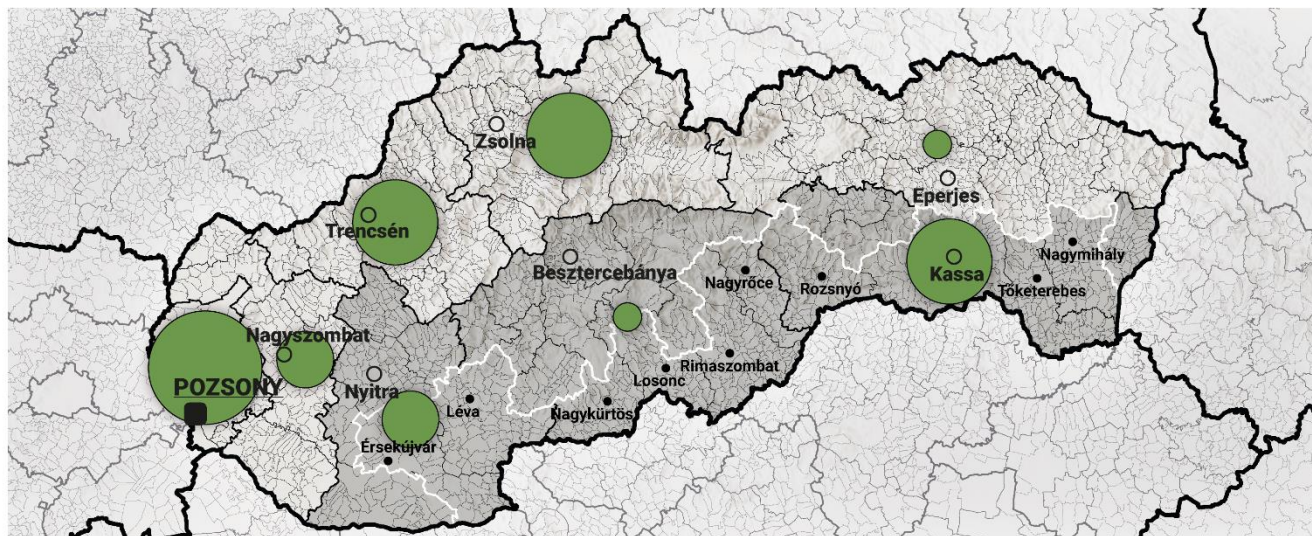
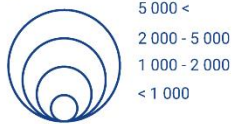
- Etnikai / kulturális / történelmi összetartozás
- Komplementer településszerkezet, funkcionális vonzáskörzetek
- Nemzeti szintű regionális politikák hatásai (infrastruktúra, befektetések, foglalkoztatási helyzet, átlagos fejlettség)

Integrációs tényezők

Kohéziót befolyásoló adottságok

GAZDASÁGI FEJLŐDÉS KIHÍVÁSAI

Külföldi befektetések összege, 2015 (millió €)

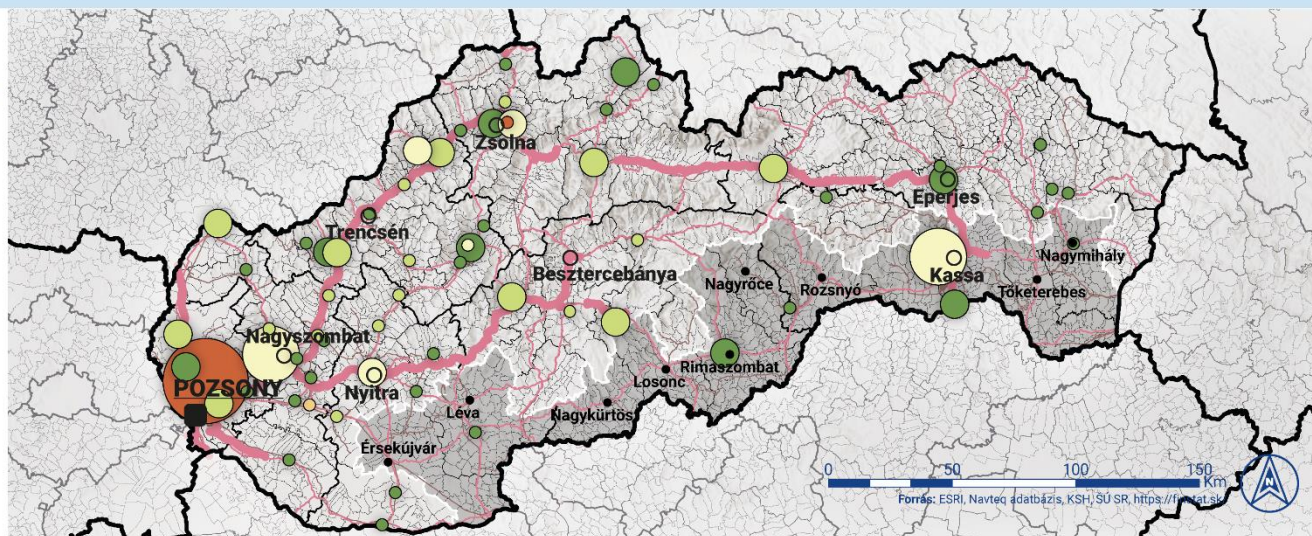
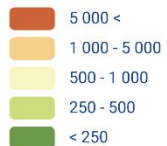

A TOP200 vállalkozás területi megoszlása

Vállalkozások száma / település

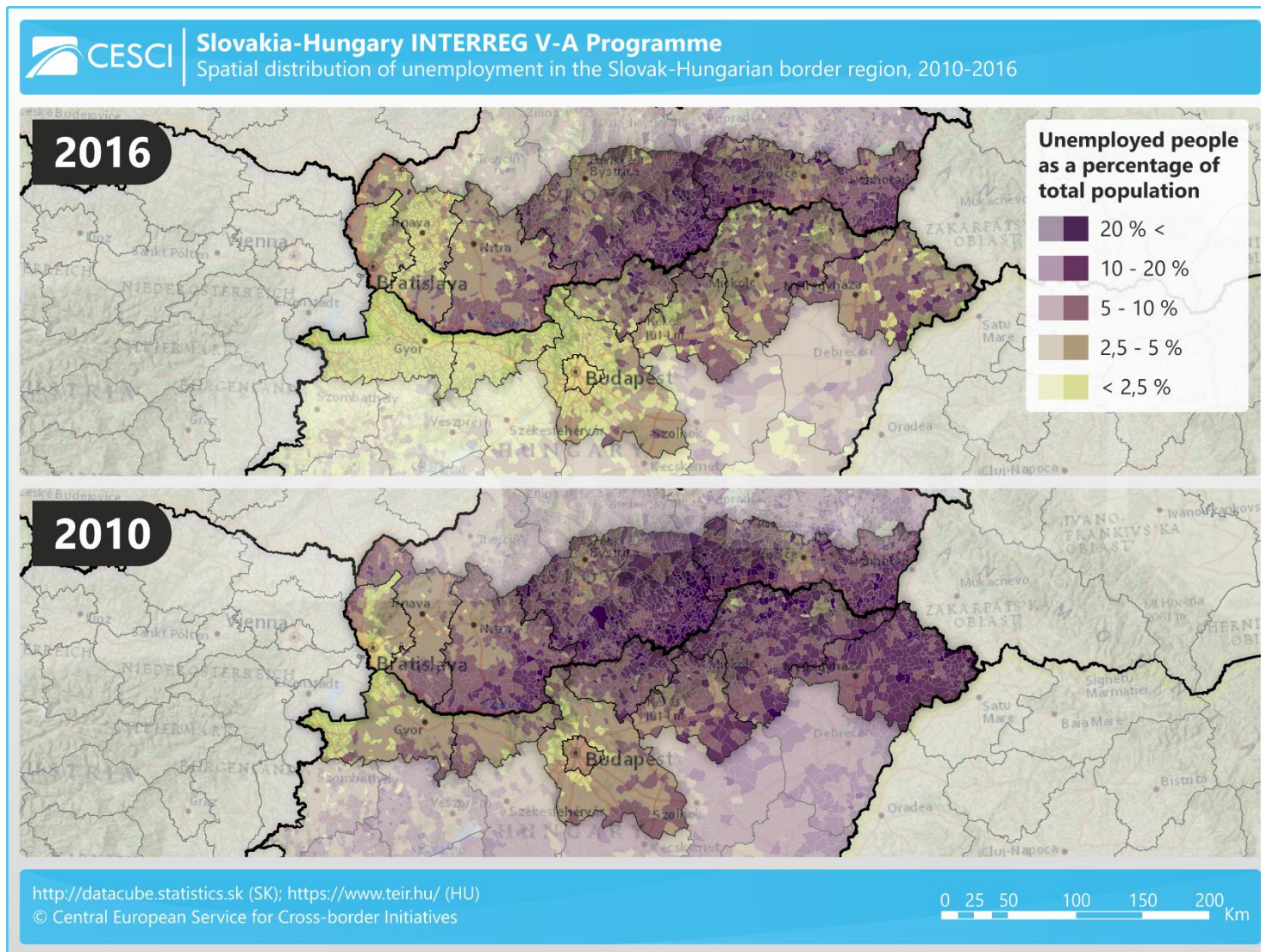

Átlagos árbevétel (millió €)

Integrációs tényezők

Kohéziót befolyásoló adottságok

Kohéziót befolyásoló adottságok

- Etnikai / kulturális / történelmi összetartozás
- Komplementer településszerkezet, funkcionális vonzáskörzetek
- Nemzeti szintű regionális politikák hatásai (infrastruktúra, befektetések, foglalkoztatási helyzet, átlagos fejlettség)
- Eltérő vállalkozássűrűség
- Forint-euró keresztárfolyam, eltérő árszintek
- Uniós kohéziós politika (európai területi együttműködés)

- Integrációs jelenségek

Integrációs jelenségek

Projekt szintű együttműködések

MAGYARORSZÁG
SLOVENSKO
УКРАЇНА
Neighbourhood Programme

Hungary-Slovakia
Cross-border Co-operation
Programme 2007-2013

Interreg
Slovakia-Hungary

EUROPEAN UNION

Időszak	Unió forrás	Projektek száma
1995-2003	24,7+ M EUR	111
2004-2006	36,2 M EUR	82
2007-2013	155,6 M EUR	243
2014-2020	142,8 M EUR	165

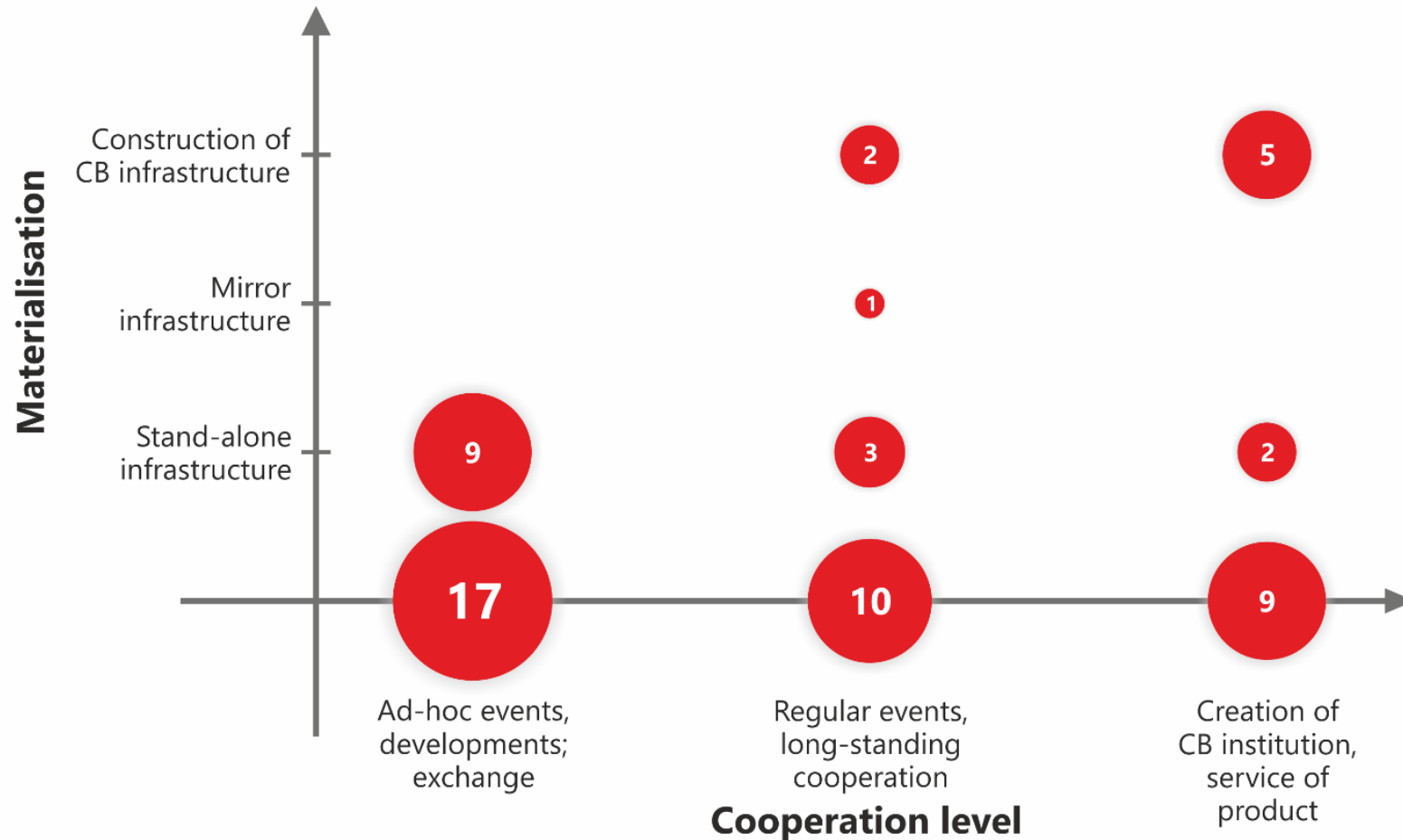
Projekt szintű együttműködések

- **Eltérő kompetenciaszintek**
  - Kamarák
  - Természetvédelmi szervezetek
  - Határutak építése
- **Eltérő kapacitások**
  - Civil szervezetek
  - Helyi és megyei önkormányzatok
- **Eltérő programozási keretek**
  - Finanszírozási modell
  - Közbeszerzési szabályok
  - Projekthitelezési gyakorlat
  - Első szintű ellenőrzés

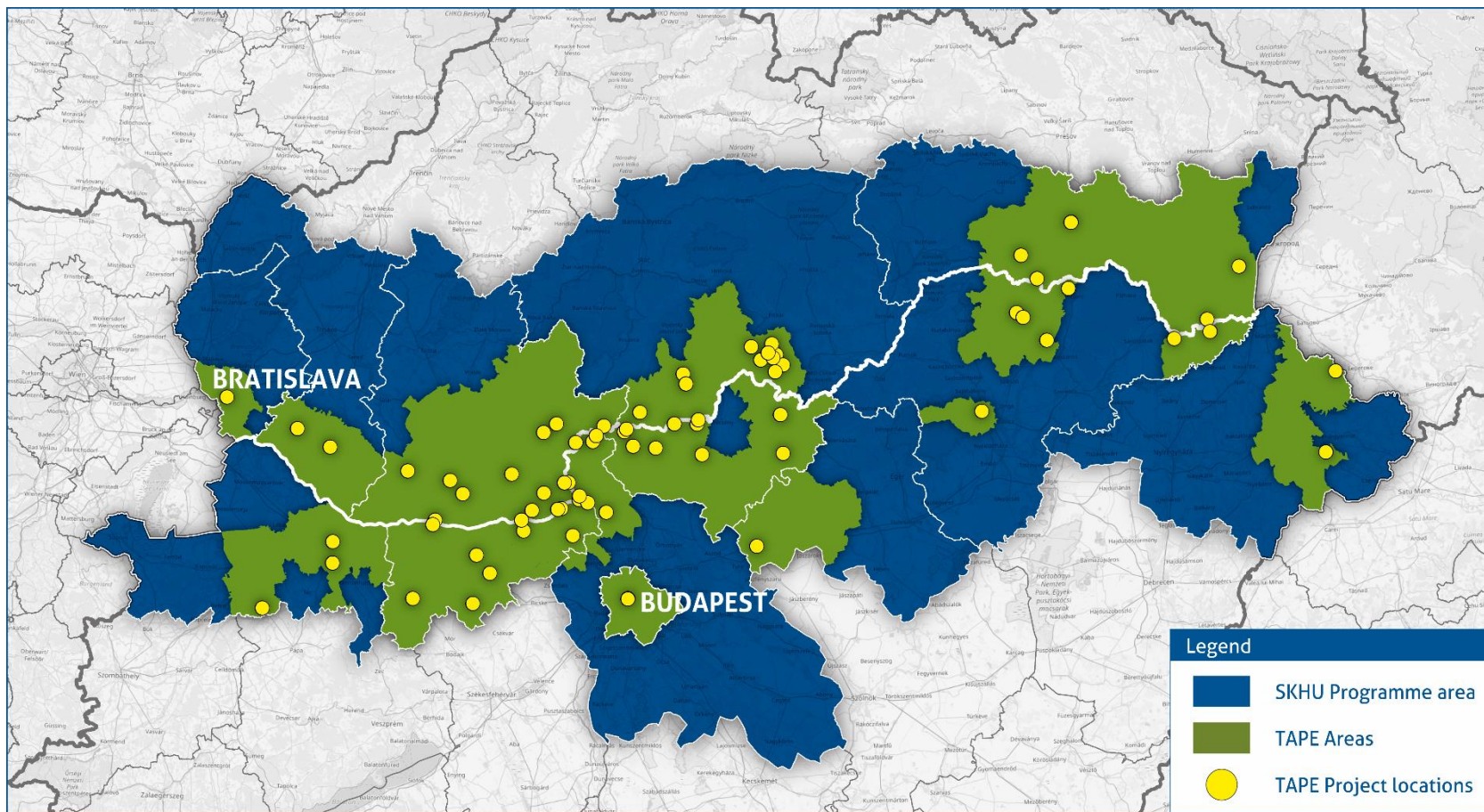
Integrációs jelenségek

Projekt szintű együttműködések

Integrációs jelenségek

Projekt szintű együttműködések

Funkcionális együttműködések

A) Kétoldalú megállapodások, állami szintű bizottsági rendszer (Határvízi Bizottság, környezetvédelmi és természetvédelmi VB, kisebbségi VB, gazdasági VB stb. (közös kamara))

B) Spontán szervesülési folyamatok

C) Bottom-up partnerségek

- Testvértelepülési kapcsolatok
- Fejlesztési partnerségek
- Intézményesült, határon átnyúló térségi szerveződések (eurorégiók, ETT-k)

Integrációs jelenségek

Funkcionális együttműködések

Magyarország határ menti ingázási típusai, érintett területei és irányai

Áttelepülés által leginkább érintett határ menti területek

- osztrák határ mentén
- szlovák határ mentén
- ukrán határ mentén
- román határ mentén
- szerb határ mentén

Határon átnyúló lakóhelyi mobilitás

- határon átnyúló agglomerációk

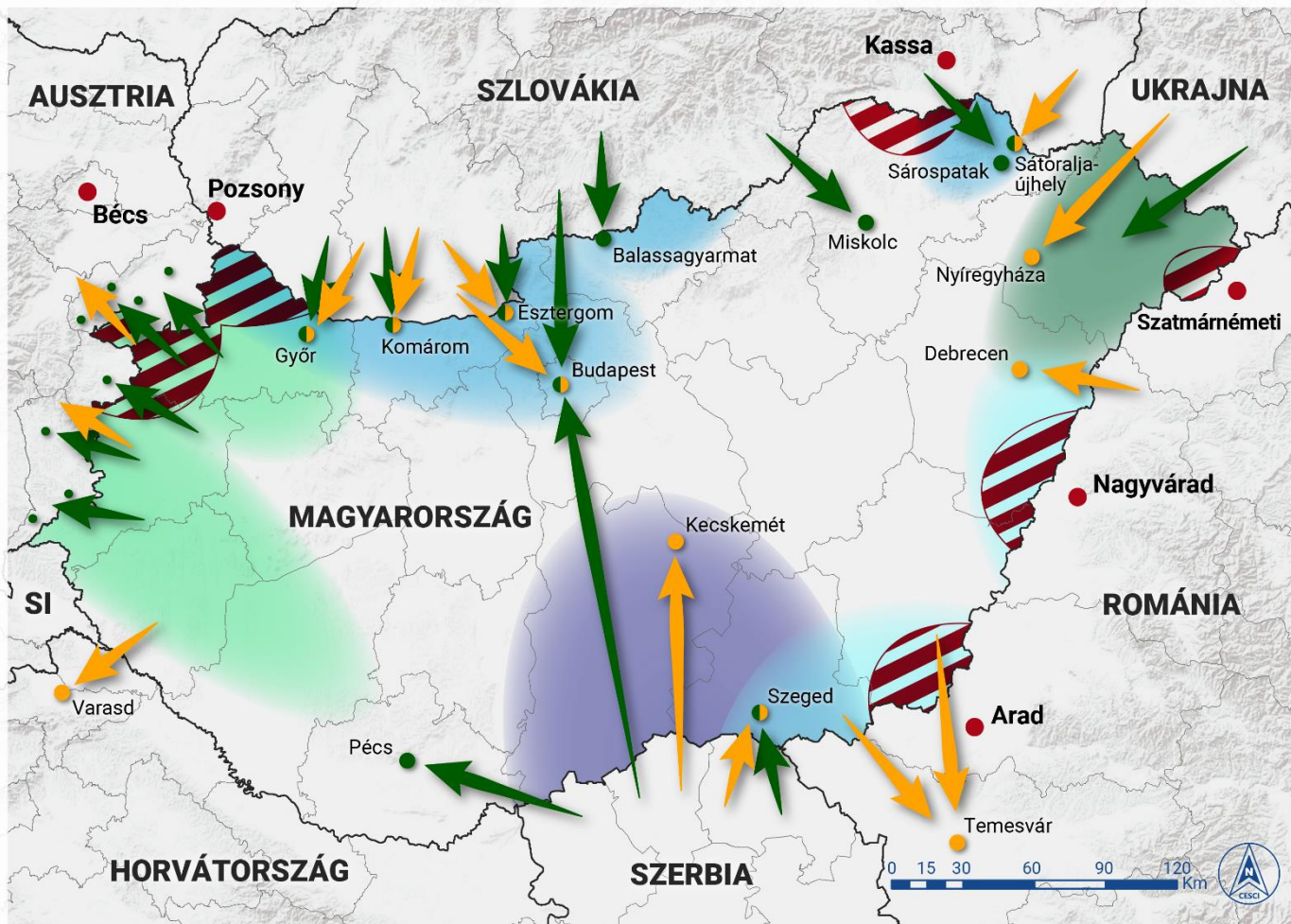
Oktatási célú ingázás

- főbb irányai
- főbb célpontjai

Munkavállalási célú ingázás

- főbb irányai
- főbb célpontjai

Forrás: ESRI, Navteq adatbázis, népszámlálási adatok, Langermé Buchwald (2017), Lovas Kiss (2018), Péti et al. (2017), Pregi L. (2018), Takács et al. (2013), saját gyűjtés

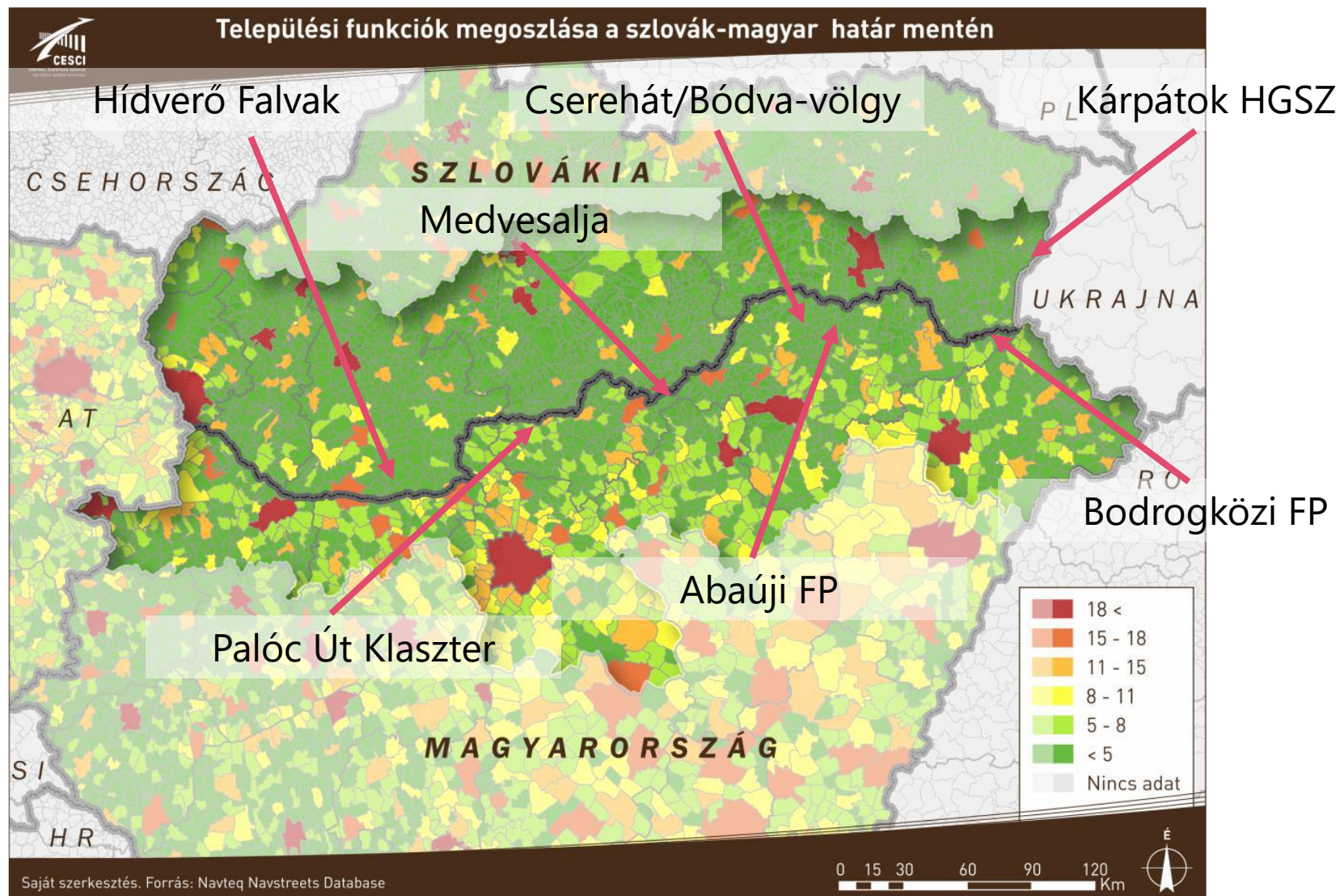
Integrációs jelenségek

Funkcionális együttműködések

Integrációs jelenségek

Funkcionális együttműködések

Integrációs jelenségek

Funkcionális együttműködések

Funkcionális együttműködések

Az eurorégiók „kihalásának” okai

- Megalapozatlan finanszírozási elvárások
- Személyfüggő struktúrák
- Túlállalás + területi koncentráció a beavatkozások szintjén (kiürülő szemináriumok)
- Ellenérdekeltté tett szomszédos kormányzatok
- Önálló mozgástér korlátozott: párhuzamos struktúrák vagy gesztorszervezetek + az ETT-eszköz megjelenése

EGTCs ALONG THE HUNGARIAN BORDERS

SK - HU border

- ABAÚJ-ABAÚJBAN EGTC
- Arrabona EGTC
- Bodrogközi EGTC
- Ipoly-valley EGTC
- Ister-Granum EGTC
- Novhrad-Nógrád EGTC
- Pons Danubii EGTC
- Pontibus EGTC
- Rába-Danube-Váh EGTC
- Slaná-Rimava EGTC
- Svinka EGTC
- Torysa EGTC
- Via Carpatia EGTC
- Ung-Tisza-Túr-Sajó EGTC

UA - HU border

- Tisza EGTC

RO - HU border

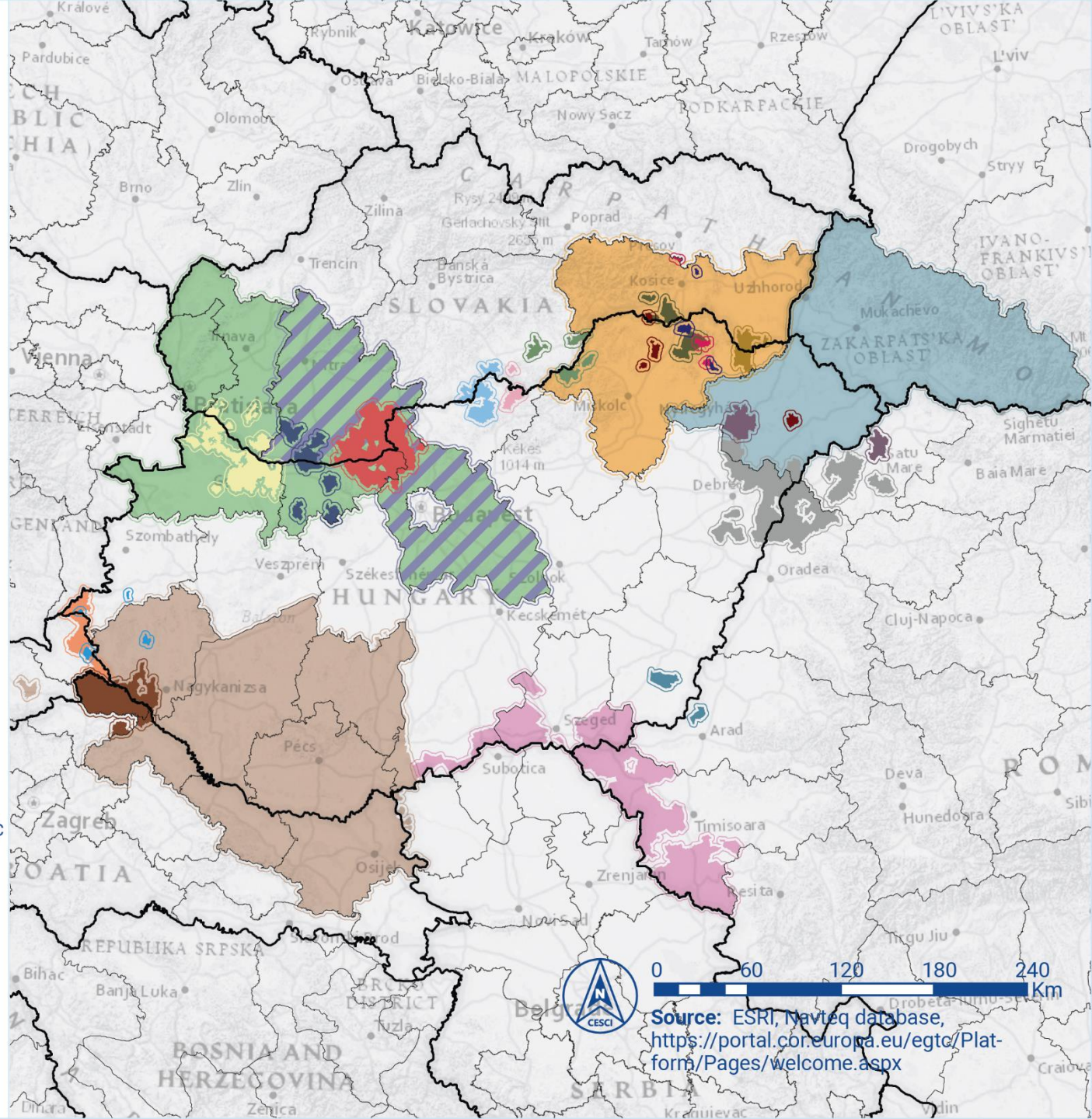
- Banat-Triplex Confinium EGTC
- European Border Cities EGTC
- European Common Future Building EGTC
- Gate to Europe EGTC

HR - HU border

- Mura Region EGTC
- Pannon EGTC

SI - HU border

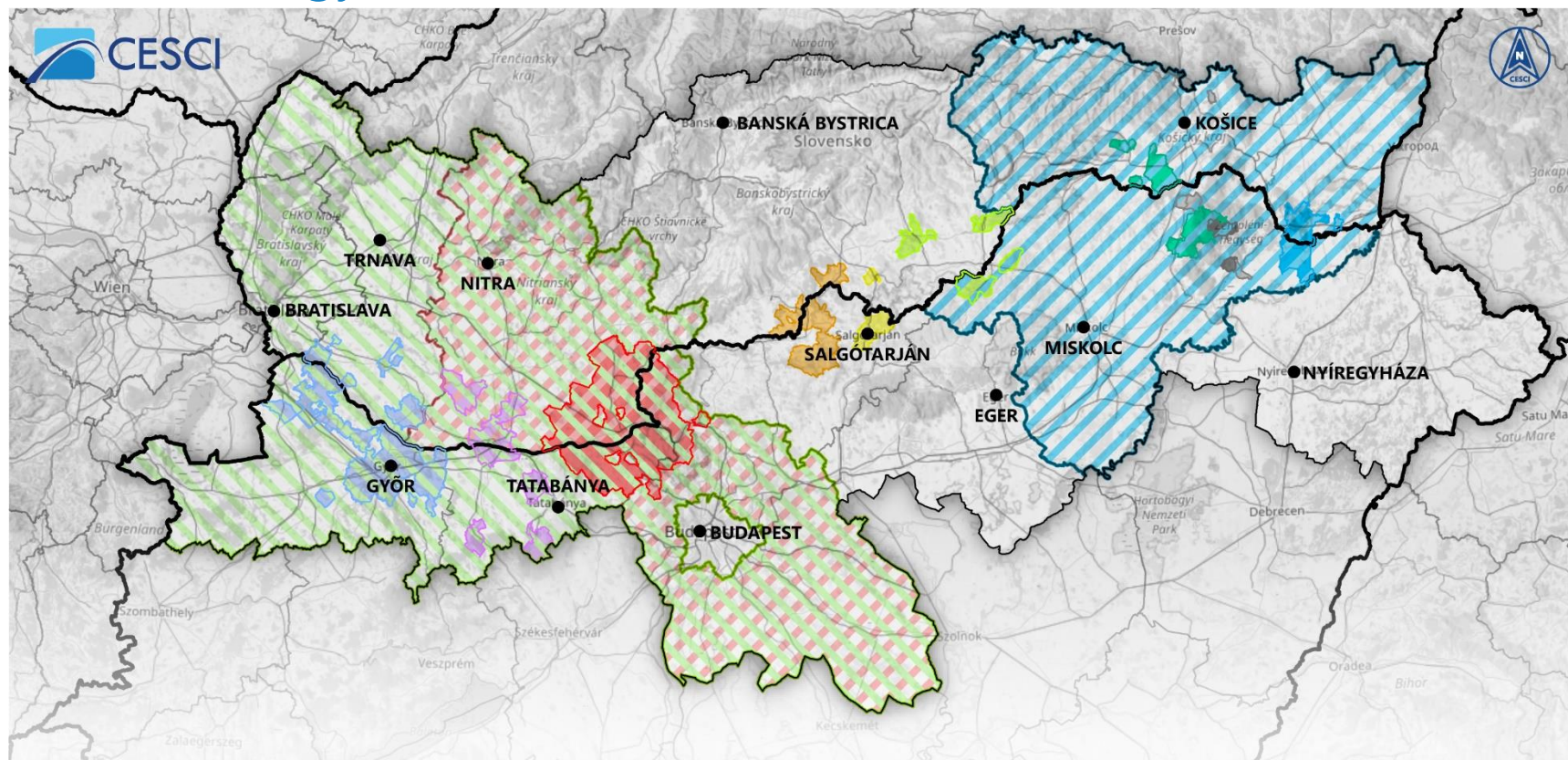
- MASH EGTC
- MURABA EGTC

Source: ESRI, Navteq database,
<https://portal.cor.europa.eu/egtc/Platform/Pages/welcome.aspx>

Integrációs jelenségek

Funkcionális együttműködések

EGTCs along the Hungarian-Slovak border

Arrabona	Ipoly-völgye	Pons Danubii	Sajó-Rima
Abaúj-Abaújban	Ister-Granum	Pontibus	Svinka
Bodrogi köz	Novohrad-Nógrád	Rába-Duna-Vág	Torsya
		Via Carpathia	

<https://egtcmmonitor.cesci-net.eu/hu/fooldal/ett-monitor/>

Összegzés

- A rendszerváltás, a globális piacgazdaság és az uniós integráció kedvező feltételei
- A trianoni trauma mint előny
- Az együttműködések intézményesülésének evolutív modellje
- A hazai centralizációs folyamatok korlátozó hatásai
- A folyamatos válságok negatív hatásai az együttműködés szellemiségére
- Az európai területi együttműködés jövőjével kapcsolatos bizonytalanságok

Köszönöm megtisztelő figyelmüket!

gyula.ocskay@cesci-net.eu

www.cesci-net.eu